आदेशंआज्ञांअन्वेतिअनुसरति तत्रहेतुः तन्मयोहितदर्पणइति यथामृन्मयोघटोमृद्येवलीयतेऽतोमध्येपिमृद्दधीनोनन्यएवंजीवोपीश्वरस्यैवरूपभेदस्तन्मयस्तदर्पणश्चातोमध्येपितत्पर्यएवेत्यर्थः यथोक्तं अज निचयन्मयंतदविमुच्यनियंतृभवेदिति यद्यन्मयंतत्तन्नियम्यमितितस्यार्थः अयंआत्माधीनोनकिंतुकंचनअनिर्देश्यरूपंकालंकालयितारंईशंभजत्यनुसरति ॥ २७ ॥२८॥२९॥ चरतेभुंक्ते कर्मव्यतिहारेतङ् फलप्रदत्वेनोपकारकंईशंजीवोभुंक्ते कर्मकर्तृत्वेनोपकारकंजीवमीशोभुंक्तइत्यर्थः अयमितिराजवत्तटस्थतयानचलक्ष्यते अंतर्यामित्वात् ॥३० ॥ नन्वीश्वरोजीवादन्योऽनन्योवा आद्येनचायमितिलक्ष्य तइत्यनुपपन्नं द्वितीयेतयोःशास्तृशास्यभावानुपपत्तिरित्याशंक्याह हेतुमात्रमिति विभुश्चिदात्मायेनप्रयोज्येनकर्मकारयतेततइदंशरीरंमहाभूतान्यहंकारइत्यादिनाउक्तरूपंस्थूलसूक्ष्मदेहद्वयं तदेवकर्तृइत्यर्थः ननुजडेकर्तृत्वासंभवइत्याशंक्याह धातुःक्षेत्रसंज्ञितंक्षेत्रमिवक्षेत्रंचिदात्मनःआभासरूपबीजनिवापस्थानं चिदाभासयुक्तंक्षेत्रंकर्तृइत्यर्थः तच्चहेतुमात्रं इच्छाद्यात्मकत्वात् हेतुरपिनमुख्यहेतुभूतं बिंबप्रतिबिंब

धातुरादेशमन्वेतितन्मयोहितदर्पणः ॥ नात्माधीनोमनुष्योयंकालंभजतिकंचन ॥ २७ ॥ अज्ञोजंतुरनीशोयमात्मनःसुखदुःखयोः ॥ ईश्वरप्रेरितोगच्छेत्स्वर्गंनरकमेवच ॥ २८ ॥ यथावायोस्तृणाग्राणिवशंयांतिबलीयसः ॥ धातुरेवंवशंयांतिसर्वभूतानिभारत ॥ २९ ॥ आर्यंकर्मणियुंजानःपापेवापुनरीश्वरः ॥ व्याप्यभूतानिचरतेनचायमितिलक्ष्यते ॥ ३० ॥ हेतुमात्रमिदंधातुःशरीरंक्षेत्रसंज्ञितं ॥ येनकारयतेकर्मशुभाशुभफलंविभुः ॥ ३१ ॥ पश्यमायाप्रभावोयमीश्वरेणयथाकृतः ॥ योहंतिभूतैर्भूतानिमोहयित्वात्ममायया ॥३२॥ अन्यथापरिदृष्टानिमुनिभिस्तत्त्वदर्शिभिः ॥ अन्यथापरिवर्त्तंतेवेगाइवनभस्वतः ॥३३॥ अन्यथैवहिमन्यंतेपुरुषास्तानितानिच ॥ अन्यथैवप्रभुस्तानिकरोतिविकरोतिच ॥३४॥ यथाकाष्ठेनवाकाष्ठमश्मानंचाश्मनापुनः ॥ अयसाचाप्ययश्छिद्यान्निर्विचेष्टमचेतनं ॥ ३५ ॥ एवंसभगवान्देवःस्वयंभूःप्रपितामहः ॥ हिनस्तिभूतैर्भूतानिछद्मकृत्वायुधिष्ठिर ॥ ३६ ॥

दृष्टांतेनचिदाभासस्यचिदात्मतंत्रत्वात् तथाचाभासस्यान्यत्वमादायशास्तृशास्यभावोव्यावहारिकः परमार्थतस्तुक्षेत्रस्यसुप्तिसमाध्योरभावान्नचायमितिलक्ष्यतइत्युक्तमितिभावः ॥ ३१ ॥ अयंपूर्वोक्तोमायायाअघटितघटनापटीयस्याअनिर्वचनीयाज्ञानाख्यायाःप्रभावः यईश्वरोभूतैःपृथक्पृथक्क्षेत्राभिमानिभिर्मोहयित्वाअनात्मनिदेहादावात्मबुद्धिंजनयित्वा ॥ ३२ ॥ मोहमेवविवृणोतिद्वाभ्यां अन्यथेति तत्त्वदर्शिभिःस्वममायेंद्रजालवद्दृष्टान्यपिमूढानांसत्यवत्परिवर्त्तंतेभासंते वेगाःकरप्रसराःनभस्वतःआकाशगामिनःसूर्यस्यतेजोमयाः संतोजलङ्कदवदवभासंते ॥ ३३ ॥ अनित्याशुचिदुःखरूपाण्यपितानिनित्यशुचिसुखस्वरूपाणिमन्यंते अन्यथाकरोतिगगनवदजातमपिअंकुरादिक्रमेणजनयति विकरोतिचजीर्णत्वादिभावंचनयति ॥ ३४ ॥ अयोवत्तरुवन्नकेवलंनिश्चेष्टंकिंत्वचेतनमपि ॥ ३५ ॥ छद्ममायां ॥ ३६ ॥

Digitized by Google